

FIRIPI

Firipi máqusanaasa Pauroofa ákara rúmannimaqóofa.

1 ¹Qinée Pauroosa Timootisandiri ásauku mundírana Yísuna rumbára ainainira fasiqaqara márídaqa maa-akarána rúmannimaqeeqa. Ínnee Firipi máqusai mária Ánutuna áiku ásauku mária fasiqa anaaseesa ínnee faqa ínnee ufa suqímariana rakísirausa faqa ínni niqoónausa ínni dadaaqí maríasa faqa, ínnee aiqámausa ínneeqa írirana ásauku mundírana Yísunasaa rusímariasa, ínni ákara rúmannimaqaidaqa. ²Maasá qíkoofa Ánutufa faqa miná ásauku mundírafa maasá karaambáiqá Yísufa faqa nári áfaarirana faqa nári naunduráki asooárana faqa nímiani.

Pauroofa Firipi máqannaasara innaaru qu úfafa.

³⁻⁴Qinée ínni Firipi máqannaasara dáaqoo írifaqa Ánutufinnai dúfi dúfi qímasee asasammásee ínniara innaaru qídaqa. ⁵Óoqai indaarú ínni maqúsai aniréeqa Yísuna ámiqira fasaasa ufa qímannimifanaqa ámiqimmandee dadaaqammámaree áni marúfaqa níndafaafannanara ínniara dáaqoo iriséeqa Ánutunara asasammámaqaidaqa.

⁶Qinée maa-ainainnára ámiqimasee írídaqa Ánutufa ínnikí ámiqira saika uqéeroofa káqi ínnikí mi-saikána kai uqéeranoo fífi ínoo taikára aukwana ásauku mundírafa Yísufa qúminna faasaanna miqóo kai taikáannoo. ⁷Ánutufa narí saiká Yísunara qímannimira saiká adíafaa ímari saikána qímufaqa ínnee aiqáma minakí márída dadaaqí marúsa máriafanoo, minára ínniara asasírafa andeeqárafa kai máridanoo. Óoqai sía qinée karabúsaki máriafanna kamu qóo qinée Yísuna áufakiana faiqí ánaasee káqi nídaqa qímannimiseeqa naunduráki mapukú nísasee máriqiafana, akaqáusa minásaa ootúpeeqa áaqaranaki quqásooafaqa qinée óonuree miná ateekáafanaqa ínnee faqa dadaaqí marúsa máriqau. Dóo maqee faqa Roomma máqanna karabúsaki márídaqa ínnee faiqí ánaasee mapukúnnisee maríana qiní dadaaqí máriasa márianara ínniara

Ánutufinnai asasírafa andeeqánoo máridanoo. ⁸ Ánutufa íridanoo qinée kúqaa ánoona ufa ínni qímannimidaqa. Ínniara qiní qimudáoo qírafa firaafá márina ásauku mundírana Yísuna ámuqusa óokiqari kambíqara qimudáoo qírafa máridanoo.

⁹ Ínnee ámiqira oosana kai irisée máraaqee qídaqa maaqí qímasee ínniara Ánutufinnai innaaru qídaqa, Óo Ánutu Firipi máqusanaasa naríara naríara rírafa maqee maqee innooqáidanoo kambíqaani miná sía áaqara írirafa ánoona írirafa faqa rainásee akoofásaikira írirana faqa maasáki innooqéeno uqannífiqainaqa úriqarara aaná kai umáree fuaqéera qídaqa. ¹⁰⁻¹¹ Ánutufa miqínoo ínni dadaaqínaqa ásauku mundírafa qúmira faasaanasaa ínnee ikairí síaisa, ufa síaisa máridaqa ásauku mundírafa nímira ámiqira ánoonaikira márirafa ínniki márifanoo aiqámausa miná qáfammasee Ánutunara dúfi dúfi qímasee amooqifáranoo.

**Pauroofa kúqirane káqi máriranee ásauku
mundíranaindi márianauree qinau.**

¹² Qinée Pauroosa Yísuna ufa maqúsa maqusa qímannimi marúnnana ákiaqara karabúsa rumbásaafaqa máridaqa. Náriqa qiní rumbáqaafanoo Yísuna ufa aru rafáaqa firaree qímasee qinée rumbáqa máruna sía misá Yísuna ufa rafáaqa fía, qiní rumbáranannai misá sía írirai miná múru poodúqaafanoo. ¹³ Qinée Roomma máqusai firaa uriqarara kiapana máaqa ámiqira maaqa aaqá rumbára maqaki máridaqa mi-firaa maqánasaa rakísi maría sundiauaqa faqa rumkátasaa faqa qinísaa faqa rakísimaria poorisáusa faqa aiqáma maaqóo máriasa faqa qinée ásauku mundírana aináinira faiqi miná ufasáara rumbáqa marunannara írimarusa máridaqa sía qinée moo mándoosana máraafannanara íridaqa. ¹⁴ Qiní qíkaqaafasaaqa, maqúsa maqusa Yísuna ufa írimariasa qinée karabúsaki márunannara iriséeqa misá paasóosirafa firaaqóo innooqámaree fídaqa faiqí ánaasee Yísunara qímannimidaqa sía rufáidaqa.

¹⁵ Misákiqari akaqáusa naríara naríara rairaiqídaqa raiqídaqa ásauku mundírana áuqu uqéeraidaqa, akaqáusa moómoosa sía miqídaqa ámiqira írirana íridaqa qímannimidaqa. ¹⁶ Miqí maríasa nímuqusa óokiqari qiní Pauroosara rídaqa Yísunara ámiqimaseeqa faiqí ánaasee qímannimidaqa. Akaqáusa Yísuna ufara kaukaata qídaqa maréeqee káqirúnna ubeekáidaqa, Ánutufa qiníara anée minásaa ititáannee qifaqa ititáidaqa, qiní dadaaqí maríasa miqí marúnausa márunannara irisée ámiqimmandee qiníara rídaqa dadaaqídaqa. ¹⁷ Akaqáusa rairaiqídaqa qímannimi maríasa sía nímuqusa óokiqarifau ásauku mundírana saikára qímannimidau náriara nári núqu uqéerararee qímasee miqí qídaqa. Misá Yísunara miqí qímasee qímannimifaqa Roomma máqannaasa miná irisée kafáa kafáa qiní karabúsaki ámiqimma dáruaqeera miqí qídaqa.

¹⁸Qinée misá óosanara írídaqa sía firaaqóo misá óosanara óonumafi írídaqa. Qinée minára maaqí qídaqa. Akaqáusa ámiqira írirana marasée ásauku mundíranara kooroo iafaqa asasídaqa, akaqáusa áaqara írirana marasée ásauku mundíranara qímannimíafaqa minára faqa asasídaqa, misá óosana óosana íriranannai ásauku mundíranara kooroo ída fee qídaqamma asasídaqa. Sía qinée maqee kái asasianáura náaru náaru asasianáura. ¹⁹Ínni innaaru qírafa faqa ásauku mundírana Yísuna maraquna faqa Roomma máqannaasa qumeé dadaaqínaqa nári karabúsakinaana qíní idukú qímaqefaranoo, qinée minára iriséeqa maqee maqee asasídaqa.

²⁰Qeeqá qímuqusa óokinaa dídira írirafa maaqímminoo máridanoo. Qinée qeeqá saiká Ánutufa qímu saikána sía kudoosaápee minnísaanáuranoo aiqáma aukwana faqa maqee Roomma máqannaasa karabúsaki márunnanara faqa qíníki qíní paasóosirafa qumbiqáfínaqa qeeqá Roomma máqannaasa dárifaqa kúqiranannai fee qeeqá káqi máriranannai fee qeeqá márirana aiqámannai ásauku mundírana áuqu uqéerana qíníki márianifeera dídidanoo. ²¹Káqi márirafa nána ainainee máridanoo fee, qíní márirafa ásauku mundíranara kooroo ímarifa kai máridanoo, Roomma máqannaasa dárifaqa kúqíqa ámiqiranaki úriqararanaki márianauranoo fee qímasee minára dídidanoo. ²²Qinée minára írídaqa kafáa maaqí qídaqa qinée sía dárifaqa káqi márídaqa ámiqira ánoona saiká amaná máraanauree qímasee minára faqa dídidanoo. ²³Qaara irirafa qíní daundurái máridanoo dínni dínni óonurarisée ani rarisée ímariafaqa márídaqa. Roomma máqannaasa qíní kuqá kai dárifaqa qinée maa-marirána minnísee ásauku mundírafa márinnai fírara firaaqóo dídidanoo ámiqira ainaina máridanoo. ²⁴Misá sía qíní dárifaqa káqi márída qinée ínni Firipi máqannaasa dadaaqírana úriqarara ainaina máriannoo. ²⁵Qinée minára írídaqa káqi márianauree qídaqa. Qinée ínni faqa márídaqa ínni dadaaqíanaqa ínneeqa saqárikiranaki nídaqa ínneeqa saqárikirana firaanáikidaqa ínni asasírafa faqa firaanáikianifeera káqi márídaqa dadaaqianáura. ²⁶Qinée Pauroosa karabúsaki márídaqa ínee qíníara irisée asasídaqa nasunásu rída máriaqa. Misá qíní karabúsakinaana idukífaqa ínee iannái fúanaqa qíní qíqafamasee ásauku mundírana Yísunaki fídaqa qíníara fíqaramásee asasídaqa qimooqifáranoo.

²⁷Misá qíní dárifaree idukífaree ínni írirana moodáa maaqímminoo máriani, ínnikina narínni narínni rírafa ásauku mundírana ámiqira fasaasa ufa írimariasa misá naanna rámafi máriaqa. Ínee miqídaqa márifaqa qinée ínni óonu nínafaanauree sía fee óonu nínafaanauree miqídaqa ínni ámiqira óosanara níanaindari írianaurea, ínni írirafa Yísuna ámiqira fasaasa ufa saqárikirana faqa mi-maú fírana faqa minára kai írídaqa aiqáma ínee moodáa írirana faqa moodáa firanamau

faqa moodáanaki ruúmbakiqa márídaqa rákimariasa naanna rámasee mapukíqa márifaqa írianaura.

²⁸ Yísuna ufara namuqáaki maríasara sía rufíaaqa, paasóosiaqa. Ínnee sía rufíafaqa misá nári kurídifandinanara írifaranoo. Ínni innaarúnai asumu márifandinanara faqa írifaranoo. Ánutufa narí kai uqannífiqaannoo. ²⁹ Ánutufa ínni firaaqóo adíafaairanaki quqánniseenoo ásauku mundírana aináiniranaki quqánnisaifaqa ínnee minakí márídaqa sía ínni írirana minásaa rusíranara kaifáu ínni níminoofau miná ufasáara nídafirana máree fandínnanara faqa ínni níminoo. ³⁰ Dóo maqee ínnee Firipi máqannaasa qiní Pauroosa rákimariasa naanna rámasee dadaaiaqa. Óoqai ínnee qiní qíqafoonakinaa rákirafara foora faqa maqee káqi mári rakirafara foora faqa ínnee minára qíqafamasee írimariafaqa amaná maqee dadaaiaqéera qímannimídaqa.

Ásauku mundírana reendeénirana ámmeemmeriaqa.

2 ¹ Ínnee ásauku mundíranaki nímariafanoo ínni poodúqara afeekaikírana nímidanoo fee. Ásauku mundírafa ínniara rírana naunduráki ámiqi ámiqirana nímidanoo, ínnee Ánutuna maraquna faqa moodáanaki márídaqa quándafi naríara naríara rírana naunduráki ámiqi ámiqirana nímidanoo, ínnee Ánutuna maraquna faqa moodáanaki márídaqa quándafi naríara naríara idaaqídaaqida máriafanoo. Ínnee naríara naríara nímuqusí marífaqa idaaqídaaqida máriafanoo.

² Qinée ínni fuki faakí qídaqa afeekaikídaqa ínnee maaqímasaifaqa qinée ámiqimasee ínniara asasianáura. Ínnee moodáa írirana máraaqa, ínnee moodáa nidirana narí ámi narí ámi iaqa. Ínnee moodáa amiqira irirana faqa maraquna faqa máraaqa.

³ Sía moo áinaina qímianifee qímasee aundurái óonu máfi irisée aqoónnana óonu dadaaiaqa. Sía mandá fífau nifaaqa mara máree óoru fírafa máraanifee qímasee aundurái óonumafi irisée aqoónnana dadaaiaqa, ínnee sía miqíafa, maaqíafa, narínni narínni reendeénida máriaqa. Sía anée moosára mandáikira fee qímasee aneennára ámiqira fee qía. Maqee maqee aqoónausara qiní úriqararausee qímasee qinée misá uréeqarausa márídee qiaqa.

⁴ Sía ínnee ínneeqa aináinara kai irimáree fuaqa, niqoónausa faqa ámiqiranaki máriaqeera minára faqa iri máree fuaqa. ⁵ Ínnee ínniqa naríara naríara írirafa ásauku mundírana Yísunaindi miqírafa reendeénirafa ámiqirafa márínde kai iaqa. Miná írirafa maaqímminoo márínau.

⁶ Mifá óoqaindari Ánutufara foora márufa márídanoo. Sía narí afeekannái rakirara foo mándee Ánutuna amana óoru fúanauree qinau.

⁷ Narí kai iriséenoo narí úriqararana minníseenoo uréeqara ainainira faiqi írirana marasée márínau.

Mifá faiqíara fooqána mámbinoo faiqí afaaqakí maa-maqánasaa kooroomáfinoo márínau.

8 Mifá reendeénirafa márinoo Ánutuna ufara eedóo qímammaree fínoo dóo kúqiranara faqa eedóo qímasee kúqináu, mandá kúqirana aunírira saqarisaa kúqináu.

9 Ánutufa miná qáfoofanoo afaaqa asasínoo áidufanoo miná ákiaqara kúqiranakinaana uqéereeqeenoo innaarúna maarínni úriqararanaki quqáseenoo aiqáma núqu úriqarara áuqu faqaana quqánau.

10-11 Aiqámausa uqanna innaarúnaindaraasa faqa maqásaaqaraasa faqa maqá ámeemaaindaraasa kúqirausa faqa Yísuna áuquara náaquqainaqa reendeenamasee niqoori sáunarafíqa aiqámausa akooqóo ásauku mundírana Yísunara maasá karaambáiqee qímasee miná ákoona Ánutuna amooqifáranoo.

Minára qinée Pauroosa ínni Firipi máqannaasa qímannimidaqa ínni írirafa ásauku mundírana Yísuna aanna kai réeqa naríara naríara fíffmmaseeqa idaaqiaqa.

Ínnee áaqee maríasaki márídaqa andeeqárausa máriaqeera qináu.

12 Óo qiní qíqoondiuqa Firipi máqannaasa qinée óoqai ínni faqa máriafanaqa ínnee qiní ufa irisée eedóo kai ímariqau. Dóo qinée maqee ínnikiqari nánai márídaqa ínnee qiní ufa irisée eedóo qínafa úriqarara ainaina máriannoo ínnee innaarúna asumu márírana dóo marasée maríafanoo áaqamakí sáamuruanoo qímasee rufíafa rufíafa írirana faqa náindirí náindirirana faqa mara máree fídaqa ánoonaikirana máreefara.

13 Ánutufa minára irisée ínni naunduráki miná ufara eedóo qíra aidirana faqa mi-maú fíra áfeeka faqa ínni naunduráki kambíqaanifeera maqee maqee aináinidanoo.

14-16 Ínnee maa-maqa maaqánaki eendaándirausa faqa áaqee maríasa faqa qámabaana máriafanoo Ánutuna andeeqára faiqi namu qikairí síaisa ánukarausa máriaqeera qídaqa ínnee aiqáma ainainirana ídaqa sía níkoonikaa ídaqa ninunúridaqa raiqáafa, miqídaqa sía Ánutuna andeeqára faiqi namu márifaranoo. Káqi eedóo qímasee kadáapirirana máraafa. Ínnee mi-eendaandira fasiqa anaaseesáki márídaqa ínni andeeqára nírana márírana fásau innaarúnaki eendáki qéemarindee ídaqa káafa qáida márídaqa náaru náaru márira fasaasa ufa qímannimiaqa. Ínnee miqída márifanoo ásauku mundírafa qúmuaninna faasaana qinée ínniara qiní saiká ánoonaikí ífoo qímasee asasianáura qiní kadáapi faqa tooqaamu faqa sía fíffau irairaaínoo máriannoo ánoonaikinaqa asasianáura.

17 Ínnee Yísunasaa írirana rusímariafa Ánutuna tatúfira aandau miqírafa márídanoo. Roomma máqannaasa qiní qúsasaa darusáifanoo

qiní fidíka fannoo ínna tatúfira aandausaara foora adía fínoo aiqámaqara moodáanaki Ánutuna ámaqáifannoo eedóo qímasee asasammásee máraannoo. Misá dárifandínnanara qinée maqee asasámmidaqa qinée asasammásee qeeqá nasurírana ínna faqa náida nímianaurannoo. ¹⁸Ínnee faqa miqí kai íqa asasíqa qiní asasírana dadaaiaqa.

Pauroofa Timootinara faqa Eepafarooditusanara faqa qídanoo.

¹⁹Qinée qúsasaa Timootina aqíqáanannoo ínnee Firipi máqanna iannái fúanifee qídaqa karaambáíqa Yísufa dadaaqínaqa aqíqaanáura. Mifá ínnee iannái óonuree anirée qímaqiminnannoo ínna ufa fannoo qiní daundurái poodúqama qímaqáannoo. ²⁰Timootifa kái qiní daanna réenoo moodáa írirana ínna íridannoo ámiqimasee ínna ámuqusidannoo. ²¹Máaqanna máaqanna moodáa modáa Yísuna saikára íridaqa. Aiqámatia sía ásauku mundírana Yísuna saikara íridaqa náriqa aináiniranara kai íridaqa. ²²Timootifa narí aináiniranara narí ámiqira oosana kooroo ífaqa ínnee minára írimariafannoo mifá faqa qinée faqa náriqa qísakoosara foora máridaqa moodáanaki Yísuna ámiqira fasaasa ufa saikáki márúnausa máridaqa. ²³⁻²⁴Roomma máqannaasa qiní nárí fee ifáree qinée minára iriséeqa ínnee iannái Timootina aqíqáanannoo fúannoo. Qiní qiqá írirafa karaambáiqasaa mundínoo máridannoo mifá dadaaqínaqa qiní idukúsaifaqa qinée faqa ínnee iannái fuanáurannoo.

²⁵Maa-akara rirána Eepafarooditusanasaa rúmasaanannoo máree ínnee iannái fúannoo mi-fasiqáfa qiní daaqá aináinida dadaaqídanoo rákiranara foora dadaaqímarifa óoqai ínnee óoqai qiní dadaaqíra munnimma minásaa quqásee aqíqoofannoo maí aniréennoo maí qiní faqa ani máridannoo ámiqimasee qiní dadaaqídanoo. ²⁶Mifá firaaqóo ínna rídanoo ínna nínadafaaqaa ídanoo ínnee mifá ánunara áiaáee qunára mifá írufannoo ámuqusunara ínnee iannái kaifáa fúannoo. ²⁷Kúqaa mifá firaaqóo aurínoo kúqírara ámeekamáseenoo Ánutufa minára ámuqusufannoo dadaaqufannoo fíndifinau, sía minára kaifáa ámuqusinau, qiní Pauroosara faqa ámuqusufannoo Eepafarooditusana firaa auriranakínaana mara fíndifinoo firaa ikíraqarana sía qíminau. ²⁸Minára qinée ínnee iannái firaaqóo aqíqáree qídaqa, ínnee miná qáfamasee asasiaqéera aqíqáidaqa ínnee miqífanoo qiní ikíraqarafa faqa taikáannoo. ²⁹Ínnee miná qáfamaseeqa karaambáiqaki máru qikaqaafasaa fee qímasee asasammásee miná ámiqi ámiqiaqa, ínnee miqírausara aiqáma náaquamasee dadaaiaqa. ³⁰Qinée ásauku mundírana saikáki márúfaqa Roomma máqanna Poorísauqa qiní qumáreeqa rumbáranaki quqáqisaafaqa ínnee nánai márida sía amana dadaaqufannoo Eepafarooditusafa qiní daadaaqíraree qímasee narí márúnara paasóosamandeenoo kúqírana ámeekennoo, minára qinée miqírausara náaquamasee dadaaiaqáee qídaqa.

Ánoona andeeqáranara qídanoo.

3 ¹Qiní ufa taikárafa maaqímminoo máridanoo. Óo qiní qíkaqaafasaaúqa Karaambáiqqa asásirana firaaná inni nímiani. Óoqai qinée ákara rúmannimaqaafanna ufanara sía ruffaídaqa mi-ufáfa inni ititánnimaqee marí ufana kafáa qímannimídaqa minára maaqí qianáura. ²Ínnee mandóosana máree maríasara eeráirida aufariaqa misá káasau fainiara foora máridaqa misá Yuda máqannaa óosana márida fáinánduqiranara afeekaikí maríasara máridaqa. Misá fáinánduqirana náriqa fáina káfaqianda úqiranara ánoona ainainee qímasaídaqa miqídaqa áaqaidaqa miqídaqa, maasá kai ánoona fáina káfaqianda úqimarunausará foora máree marunausa máridaqa.

³Maasá Ánutuna maraqunannái Ánutunara innaaru qídaqa minánnai kai maasá ásauku mundírana Yísunaki márunnanara asásídaqa, maasá sía misá naanna rámasee nifaaqasáa akooqóo mári ainainnara ánoonee qídaqa. ⁴Akaqúsa akooqóo faiqí nífusaa mári ainainnasaa mundúsee minakí nifaaqa quqáida áaqaidaqa. Qiní akooqóo qifaaqasáa amooqira ainaina moómoo máridanoo qinée minára fífau ainainee qídaqa minásaa mundúfiqa qifaaqa quqárafa sía máriannoo.

⁵Qiní akooqóo qifaaqasáa amooqira ainaina maaqímminoo máridanoo qiní Pauroosa máqooqooqari qísauku dínni ani qaara marasée qaaramoóku faasaana marasoofaqa qiní fáina káfaqianduqí maríqau. Qinée Isaraee máqannaa kambíqaraura máridaqa Yakooboona ámaaku Beensaminna áti máridaqa, Qeeburu máqannaasa uqanna mara máqaraura máridaqa. ⁶Qinée firaaqóo Yuda máqannaasa sándufamau fímariafanausa márunnanara firaaqóo sandanáinai qímasee Yísuna ufara suqímarusa nári mariafánausa máridaqa. Mooseena sándufannái Ánutuna andeeqárana amanaikírafa sía amanaikíannoo. Mooseena sándufannái andeeqárana márararee qímarusakiqari qinée misá úriqararaura Farisai ámaana ufa qímarunausa máriafannana.

⁷Óoqai qinée Yuda máqannaa Ánutufinnai fírraree qímaru ainainausara úriqarara ainaina ánoona ainainee qímariqiafana dóo maqee ásauku mundírana irisée mi-aiqama ainaináusara áaqarafa fífau ainainee qídaqa. ⁸⁻⁹Sía mi-ainaináusara kai miqí qídaqa aiqáma ainainara káaqa fífau sía mári ainainnee qímasee quándaki ánoona ainaina tia firaa ainaina, ásauku mundírana Yísuna maasá karaambáiqara írimariana minára kai ánoona ainaina fee qímasee minákai qumáreeqa. Minára máraannee qímasee aiqáma ainaina dóo áquseeqa ásauku mundírana máraani qímaseeqa miná faqa moodáanaki márianauree qímaseeqa aiqáma ainainara fífau madaapeé ainainee qímasee áquseeqa quándaki Yísuna qumáreeqa. Dóo maqee qinée sía qeeqá andeeqáranara máraqa nídaqa sía Mooseena sándufannái mi-andeeqáranara máraqa nídaqa. Qinée

maqee moo ándeeqarana ásauku mundírana saqárikiafannanannai Ánutufa andeeqárana qímuna miná kai maqee máraqa nídaqa. Mi-andeeqaráfa Ánutunaindari ánifa Yísuna saqárikiranasaa mundínoo márifa márifaqa máraqa nídaqa.

¹⁰Qinée sía moo áinainara írianauree qídaqa, ásauku mundíranara faqa Ánutufa mifá kúqiranakiqari fíndifu afeekanara faqa íriraree qídaqa. ¹¹Yísufa kúqiranaki kéeqafínoo minakíqari fíndifufaqa qinée faqa kúqiranakiqari fíndifíqa náaru máriranaki fuanée qímasee maqee kámuqoo Yísuna aupúrarana faqa mifá kúqu áidafirana faqa qinée faqa qeeqá qifaaqasáa máraidaqa.

**Pauroofa innaarúnai feefauru márararee
qímaseenoo sandáidanoora foora qinau.**

¹²Yísuna aupúrarana faqa kúqu áidafirana faqa qeeqá qifaaqasáa máree marúnna qinée sía minánnai amanaikíqa sía minánnai káaqa andeeqáidaqa. Qinée maqee maqee andeeqárana márararee qímasee sandáidara foo qíara foo ídaqa. Ásauku mundírafa Yísufa qiníara andeeqárafa márianífee qímaseenoo qiní qumáreeqeenoo naríndi kámmaqaiifaqa márídaqa. ¹³Óo qiní qíkaqaafasauqa qinée sía ánoonáikamánde máridaqqe qídaqa, sía amana miqíanaura. Qinée maa-moodaa ainainná kaimmídaqa qinée áiqaréé ínaaqiannai mári ainainna qeeqá áaqeaaafánna ainainnara aunúmasee dóorinni mári ainainna andeeqára óosana márirana kai qífu mundúseeqa qumárararee qímasee fídaqa sandáidaqa.

¹⁴Qinée narí ámani narí ámanira sandáranara foora taikáranasaa kai dóori mundúseeqa mi-runná kai andeeqásee fídaqa miqóo feefaurú márararee qímasaida sandáidaqa qiní feefaurú márarafa maaqímminoo maridanoo. Ánutufa narí ásauku mundírana Yísunannai maasá dáarama sandáranara foora quqáqiséenoo maaqóo narí andeeqára máriranaki faqa náaru márirana faqa máriaqeera qifaqa miná márarara kai sandáidara foora másee fídaqa.

¹⁵Maasá aiqámausa Yísuna ufa akoofásaikirausa mi-írirána kai máraqa nuaqa. Ínnikiqari akaqáusa moo írirafa márinanoo Ánutufa ínni minára qímannimiannoo. ¹⁶Sáina miqínoo máriani ínnisaimbaqa sía moo úfa irisée mi-maú fuanáura maasá óoqai fúafannamau kai fuanúra.

¹⁷Óo qiní qíkaqaafasauqa ínnee aiqámausa qiní kai qífaqqe qiní qímeemmeeríqa, maasá ínniara íriqa andeeqára aana uqannífiqaafanaqa dóo maqee ínnee akaqáusa ínnikiqari mi-maú fímariasa níqafamasee ínnee faqa nífaqqe mi-maú fuaqa. ¹⁸Qinée Pauroosa maa-ufána óoqai moómoo kari ínni qímannimíafanaqa dóo maqee daukunu rée márifaqa ínni qímannimídaqa, moómoosa ásauku mundírana kúqirana mandaaqásee andeeqára óosana marasée fímarufaqa dóo

maqee quándaki mandóosana máraidaqa minánnai ásauku mundírafa aunírira saqarisaa kúqirana namuqáa kíqa miná kúqirana namuqáa kámmamaqaidaqa. ¹⁹Miqí maríasa maaqíqa fifi íqa idáki kai fifáranoo, náriqa áaqee maría nidirafa mifá misá Ánutufara foora máridanoo, misá nisauri maría ainainnára kai amooqímasee nóori uqéeraida nasurídaqa, misá maa-maqánasaaqaraa ainainará kai íri maríasa máridaqa.

²⁰Ínnisaimbaqa sía miqírausa máridaqa maasá moo máqannaasara foora máridaqa innaarúna máqusanaasa márunnanara maasá karaambáiqqa ásauku mundírana Yísuna maasá asumu márirana qímimarifaqa innaarúnaindari qúmuannanara asasammásee áfeesida máridaqa. ²¹Mifá miqóo maasá ummooqúkíra máqasaaqaraa qifaaqa maréeqeenoo quandáseenoo narí káaqa aréenara afaaqa fooqánaikammianoo. Mifá aiqáma ainaina maréeqeenoo narí áramandunnai quqára afeekannái maasá maqásaa qifaaqa mara quandáqísáanoo.

Pauroofa ámiqira oosanara naamúaqidanoo.

4 ¹Óo qiní qíkaqaafasaa Firipi máqannaasa firaqóo ínniara qiní qímuqusifaqa ínniara daunduránnoo óonu máfi íridaqa ínniara dídidanoo. Ínnee firaqóo asaírana qími maríasa máriafaqa ínnee qiní moodáa fidíkara foora márida qiní asaírana qímimaríafanoo. Minára ínni qímannimidaqa Yísufa innaarúnaindari qúmuannanara asasammásee áfeesida máriaqera fáasai qímannimiqa ínni márifa miqímandee karaambáiqaki mapukúsee máriaqa.

²Óo ánaaseeqara Eeuoodiasa námmarifa faqa Sindikeesa námmarifa faqa ínneeqara maqee maqee rairaiqírana minníseeqa aneenná áunannaasandírira foora máridaqa karaambáiqaki ámiqi ámiqimasee moodáanaki máriaqa. ³Óo qiní Firipi máqanna qifaaqasáa qíqoondi moodáanaki qiní qifaaqasáa aináini maríanafa aní faqa qímamidaqa anée mi-anaaseeqandá andeeqásai faqa moodáanaki máriaqera. Miqandá óoqai Yísuna fasáasa ufa maqúsa maqusa nídaqa qiní dadaaqídaqa qímannimi marúqanda máridaqarámmia anée miqandá andeeqánnisaa. Miqandá faqa Kareemeendána faqa aiqámausa qiní faqa moodáanaki aináinímariasa faqa misáuqa aiqámausa núqu Ánutuna náaru máriranaki fímariana búkaki misáuqa núqu máridanoo.

⁴Ínnee Karaambáiqaki márianara maqee maqee asasída kai máriaqa, kafáa qímannimidaqa, asasiaqa.

⁵Ínnee aiqámausa sía ramoo rámaaiqa íreedá kai nírana márirana aiqámausa nímiqa. Karaambáiqqa qúsasaa qúmuannoómmi. ⁶Ínneeqa óosana óosana sárauqira ainainara sía óonumafi írifanoo nímuqusiani, ínnee Ánutunara innaaru qídaqa miqóo kai ínneeqa sárauqi maría óosana óosana ainainara innaaruqiaqa. Innaaru qídaqa Ánutunara

dúfi dúfi qírana námufaqa innaaru qiaqa. ⁷Ínnee miqífanoo Ánutuna aundurá asooárafa firaa ainaina tiá máridanoo faiqí faiqi írirafa sía miná amana máridanoo, mi-asooarafa ínni nímuqusa faqa írirana faqa ásauku mundírana Yísunakina máriafanoo miqóo ínni rakísinnimaqaannoo.

⁸Óo qiní qíkaqaafasaaquqa qiní taikára ufa maaqímmينو máridanoo, ínni íriranara qímannimidaqa, ínnee ínneeqá kai ámiqira ainainara írirafa faqa úriqarara ainaina faiqí amooqímaria ainainnara írirafa faqa mináuqara kai maqee maqee náaqoo nitikúraki ínni írirafa qumbiqáni. Kúqaa qímaria ufana faqa náaquqara amiqira ainaina faqa andeeqárana faqa á nukara ainaina irirana faqa idaaqíra ainainara irirana faqa ámiqira oosana ainaina Ánutufa amaná íriaqaa íra ainaina faqa mi-ainainúsara kai nitikúraki qumbiqánoo máriani. ⁹Ínnee qiní Pauroosasáaqaraa ámiqira oosana qáfeeusa máriafanoo mináuqa maqee maqee qinée íafanandée kai iaqa. Qiní ufakínaana faqa qinée íafanandee ínafa mi-maú kai fímarifanoo Ánutufa naundurá asooárana nímimarifa ínni faqa núani.

Pauroofa Firipi máqannaasa munnimma ámunara dúfi dúfi qídanoo.

¹⁰Qinée Pauroosa karaambáiqaki fídaqa maqee maqee firaqóo ínniara óonumafí íridaqa asisída máridaqa. Ínnee Firipi máqusanaasa óoqai nárana feefauríra munnimma dadaaqíqa qímiqau. Dóo miqóo kísaaqasaa marikíqa dóo maqée kafáa qiníara íridaqa dadaaqí maríafanoo. Ínnee sía qiníara káaqa aunúsee mána mána ímariafaqa minára qídaqa ínneeqa maqúsaindari níanaindari dadaaqírana sía amana máree ánimariafaqa minára ínnee sía qiní dadaaqúsa máriaasa maqee kaifáa dadaaqímariafanoo. ¹¹Sía qinée qeeqá daunduráki ínniara minnqíseeafoo qímasee ikíraqaidaqa, qeeqá márunnanaki márunnanara dóo márida fee qímasee qifaaqa quqáidaqa dóo mi-ainainnára akoofásaikammidaqa. ¹²Qinée sárauqiranaki márunnanara dóo akoofásaikammia máridaqa, rairaá írinaki márunnanara faqa akoofásaikammia máridaqa. Qinée mi-oosanná íridaqa dóo írimarunausa máridaqa, qinée yái yái fee yáqoo aukuanee qímuaqu qumbiqánoo fee máridanoo fee dáararee máridee, rairaá íranaki fee máridee sárauqiranaki fee máridee mi-aiqama ainainúsaki máridaqa sía múnari mínari ídaqa dóo qifaaqa quqásee máriranara akoofásaikammia máridaqa. ¹³Ásauku mundírafa narí afeeka qímufaqa minánnai ámiqiranee mandáikiranee káqi máraidaqa.

¹⁴Ínnee Firipi máqannaasa qiní dadaaqianára dúfi dúfi qídaqa. ¹⁵Óoqai indaarú ínni maqa máaqa Maseedonia minnísee ámiqira fasaasa ufa maqúsa maqusa qímannimiqá níniufaqa ínnee Firipi máqanna Yísuna ufara suqímarusa kai sía moo máqannaasa ínneeqá kai dadaaqúsa máriafanoo. Ínneeqá kai nárana munnimma qímufaqa minánnai qeeqá nárana aina maraséeqa námasaida aináiniqiafana. ¹⁶Qinée Teesaroonika

máqusai máriafanaqa ínnée moómoo kari qinée mandáinainaki máriafanaqa ínnée dadaaqídaqa nárana máree maría munnimmana qímaqee máriqau. ¹⁷Qinée sía nárana máree maría munnimma moó faqa moó faqa máraanauree qídaqa maa-ufána qímannimidaqa, qinée ínni núquara afeedíra ainaina innaarúnai nímaqaanífee qídaqa maaqóo munnimma qímianara qídaqa. ¹⁸Eepafarooditusafa ínni maqúsaindari ínni máqannaafa maqee qúnnaara ínneeqa nárana máree maría munnimmana mínásaa soofanoo míni qímifaqa dóo aiqáma máraunnaara ínni qímannimidaqa dóo qíní qimana kái máridanoo fíqaramásee faqa máridanoo. Mi-munnimána qímaqaafa tatúfira aandau Ánutuna suqá ámi maríafára foora ámiqira áfunda aikiambú ímarifara foora Ánutufa asasammásee máree marí ainainna máridanoo.

¹⁹Sía meerái kai ínni afeedammá nímaqaannoo maaqóo faqa ínnée sárauqi maría ainainna ínni nimana kái nímiannoo, narí innaarúnai mári qúmiasana moómoo márina narí ásauku mundírana Yísunaki márina ínnée sárauqi maría narana ainainna ínni nimana kái nímiannoo. ²⁰Maasá Ánutufa maasá qíkoofa miná amooqírafa náaru náaru máriani. Kúqaa.

Pauroofa nímandaidanoo.

²¹Ánutuna faiqi námu miná ufa írimariasa ásauku mundírana Yísunaindi máriasa Firipi máqannaasa ínni aiqámausa nímandaidaqa. Yísuna ufa íri maría qikaqaafasaasa qíní faqa máriasa ínni nímandaidaqa. ²²Maaqóo Ánutuna ufa írimariasa aiqámausa ínni Firipi máqannaasa nímandaidaqa, Roomma máqannaasa úriqarara fasiqa Sisaana máaqaki aináinímariasa misákiqari akaqáusa Yísuna ufa írimariasa misá faqa ínni firaqóo nímandaidaqa. ²³Ásauku mundírana Yísuna maasá karaambáiqaa áfaarirafa ínniki aiqámausaki máriani.